

מפעל עולמי להצלת הדת

על ידי שנקיים ברית הערבות ומצות התוכחה בכל העולם כולו

גליון # 14

חברה מזכי הרבים העולמי לקיום היהדות

חודש חשון תשס"א

בו יבוארו עניני ברית הערבות שקיבלנו והתחייבנו במצוות ה' "בְּהָרַרְ סִינִי" להיות ערב על כל איש ואיש מבני ישראל, וכל אחד ואחד נענש מכוח חיוב הערבות כמו שכתוב (ויקרא כו, לז), "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" וכמבואר ברש"י שם: ומדרשו "וכשלו איש באחיו" זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערבין זה לזה, (ועיין סנהדרין דף כ"ז:).

על ידי ברית הערבות ומצות התוכחה נבנה בית המקדש

ברית הערבות

כל ישראל ערבין זה לזה

הכניסנו יוצרנו והביאנו בברית הערבות במעמד כל ישראל כולם כאחד יחד להיות כל אחד ואחד מעם ישראל ערב עבור כל אחד ואחד מעם ישראל כמו שהורו לנו חכמינו ז"ל "כל ישראל ערבין זה לזה". הבורא יתברך הזהיר את כל אחד ואחד מאתנו על חומרת חיוב הערבות שנשמור ונשגיח על כל איש ואיש מישראל שלא יעבור על אחד מהציוויים שנצטוינו על ידו יתברך בתורתנו הקדושה, מפני שעל ידי קבלת הערבות נתחייבנו כל אחד ואחד מאומתינו בעונש האמור בעבירה כשהזולת עוברה, כאילו כל אחד ואחד עוברה, כמו שכתוב "וכשלו איש באחיו", ודרשו חכמינו זכרונם לברכה **איש בעון אחיו**. דהיינו שכל אחד ואחד יכשל ויענש בעונו של אחיו.

ומטעם זה החובה עלינו למחות ברואה עובר עבירה שיסור מדרכו הרעה וישוב אל ה' וירחמהו, וחמורה חובת המחאה שבאם לא נימחה נתחייב על כל אחת מכל מצוות התורה אשר לא תעשנה, שהשני עובר עליה, בעונשה כאילו אנו עברנו עליה, ועל ידי המחאה נפטרין מהעונש האמור בזה, ולא נישא את עונו, ונציל נפשינו, והוא בחטאו ימות.

חמור חיוב הערבות כל כך שבאם אין מוחין בידי עוברי עבירה חובת הערבות מביאה לידי כך שמחשיבין את כל הדמים הנשפכין בישראל שאינן באין אלא על ידי - מי שאינו מוחה, שנאמר, "ואתה בן אדם צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם" וגו' ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הרשעה לחיותו, הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש" (יחזקאל). לפי שכל ישראל ערבין זה בזה.

והנה בחיוב הערבות הזהירה לנו הכתוב **"וכשלו איש באחיו"**, וגילה לנו הבוי"ת בתורתו הקדושה שאם אינו מוחה הוא כמו שהוא בעצמו עבר עליה, והכוונה בערבות כמו שכתוב באור החיים הקדוש בפרשת כי תבא **שזולת הערבות יהיו ישראל חוזרים לאחוריהם היום יפשע אחד בעבירה קלה ולמחר בעבירה חמורה, והיו נשמטים מעם ישראל מעט מעט עד שיפשע ישראל מהיות עם ה', עד שלא ישאר כלום מהאומה הישראלית, ובמה שעשאו ערבים יתנו לב לעובר עבירה אחת קלה כבחמורה ויתקיימו האומה הישראלית לעם סגולה.**

ומעתה יספיק לכל בעלי שכל ומדע להשמר מאוד באזהרתם, כי מי פתי יסור הנה שלא למחות, ויהיו העוונות של חבירו נקראים על שמו, וגורם לו ולעם ישראל להיות נכלה חס ושלו.

וכל זה היה יכול להפטר על ידי מחאה קטנה שהיה מוחה בעוברי עבירה.

ובהיות גם שעל ידי הערבות, אפשר לזכות לקיים את כל התרי"ג מצוות כי אילו לא היו נכנסין בברית הערבות, הרי כל מצוה שכל אחד מישראל היה מקיים - לעצמו לבד קיים ולא לחבירו, אם כן לפי זה יהיה שאותן מצוות שרק הכהנים נתחייבו בהם או רק הלוויים, או מלך וכדומה שאין שייך בכל שאר ישראל שיקיימו מצוות אלו, אם כן איך מקיימים כל ישראל תרי"ג מצוות? אך מפני הערבות שנכנסו זה על זה אם כן בזה שאחד מקיים מצוה - הוא כאילו שגם אחרים קיימו המצוה, ולכן שייך שפיר שכל ישראל יקיימו התרי"ג מצוות כולן. הרי לפניך כמה גדול כח הערבות.

ובספר הקדוש שבט מוסר (פרק ל') וזה לשון קדשו: אמנם מה שנראה לי עוד בזה, שישראל מצד נשמתם הם נפש אחת, כדרשת רבותינו ז"ל (ויק"ר ד, ו) על הפסוק (שמות א, ה): "ויהי כל נפש יצאי ירך יעקב שבעים נפש". וגם בבחינת הגוף הם אחד, שנאמר (יחזקאל לד, לא): "אדם אתם", ונראה שהכונה לומר: אתם ישראל כלכם אחד, לפי שישראל כל אחד מרגיש בצער חברו (ויק"ר שם) כאלו הצער בגופו ממש, לפי שכולם גוף אחד, אדם אחד, דלכן נמשלו ישראל לשרביט של זהב, שאם תניח קצת הימנו באש, נכוה קצה השני; כך ישראל נוגע לכל אחד צער חברו, וגם ישמח בטובו בהיותם כולם גוף אחד. **וזהו הטעם דישראל ערבים זה לזה** (שבועות לט, א), **כל אחד נתפס על חברו, בהיותם גוף אחד;** וכשם שבגוף, בהגיע נזק לאיבר אחד נתפסים שאר כל האיברים באותו כאב, כך בחטא של אחד נתפסים כולם. וכיון שכל ישראל כולם אחד מצד הנפש ומצד הגוף, (מדרש רבה) - כל מצוה שמקיים אחד מישראל, נמצא שמקיימים כולם, הרי שכל אחד ואחד מקיים מצוות המלך, ומצוות הכהנים והלוויים, והלוויים מצוות הכהנים, והכהנים מצוות הלוויים, ועל דרך מצוות יבום וחליצה וגט.

והמשל לזה - איברי הגוף, דממה שעושה היד מגיעה תועלת לשאר כל האיברים, וכן מה שעושה הרגל וכן כל איבר ואיבר, בהיותם כולם גוף אחד. ולכן בהיות ישראל באהבה ואחוה, בלי פרוד, אז נקראים גוף אחד, ומצוה שעושה אחד נחשבת כאלו מקיימים כולם. וזהו הטעם (עוקצין ג, יב): לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק טובה לישראל אלא השלום וכו', משום שעל-ידי השלום נעשים גוף אחד, ונמצא מקיימים תרי"ג מצוות כל אחד ואחד. עד כאן לשונו.

וכמו כן מה שאפשר לצאת על ידי אחרים או זה שאחרים יכולים להוציא הוא גם כן מטעם ערבות **כמבואר** (ברש"י ר"ה כ"ט ע"א, רא"ש ברכות פ"ז י" כ"א, ועיין מגן אברהם אורח חיים סימן קס"ז סק"מ) והמחוייב בדבר אחד הוא בכלל הערבות לאותו דבר, על כן במצוה שאפשר להפטר ממנה על ידי אחר (כמו שכתב בר"ן פסחים פ"א לענין ברכה בעל או בלמ"ד) מחוייב הוא להוציא ידי חובתו, ויכול להעשות שלוחו לפטור את חבירו מהמצוה (וכמו שכתב בגיטין דף ל"ז מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית דר"ל ברית המצוות והערבות, וכמו שכתב ברא"ש בברכות פרק מי שמתו סוף סימן י"ג דשליחות להוציא ידי חובתו הוא מדין ערבות), ואף במצוה המוטלת על כל אחד ואחד בעצמו ואי אפשר להפטר על ידי שליח, מכל מקום כל אחד ואחד בעשותו המצוה זוכה ומזכה את אחיו עמו להכריע את כל העולם לכף זכות.

ועל כן צריך לכוין בעשייתה **בשם כל ישראל** לזכותם (וזכיה מטעם שליחות כמו שכתב בתוספות כתובות דף י"א ד"ה מטבילין, ומטעם ערבות לכל ישראל).

אמנם כל אלה דברים ידועים הם, וזיל קרי בי רב הוא, אבל כבר יעדנו בפתח דברינו, כי אין מטרת קול קוראים אלו להוסיף ולחדש חדושים, ולהוסיף אזהרות וחומרות וחסידות רק העתקנו מה שכתבה התורה בענינים שהם יסודי הדת ויסוד קיום עם ישראל, ומה שקבלנו בזה מדברי חכמינו זכרונם לברכה ומדברי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, וקבלתם אמת ונאמנים עלינו, ולא נזוז מדבריהם ימין ושמאל אפי' זיז כל שהוא.

(המשך בגליון הבא אי"ה)

מפעל עולמי להצלת הדת